

67
SK

FACTS

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

ISSN 1725-7085

Hluk v číslech

Táto správa je prvá v rade tematických správ observatória rizík venovaných konkrétnemu riziku, odvetviu alebo skupine zamestnancov. Jej cieľom je opísať situáciu v Európe, pokiaľ ide o vystavenie pracovníkov hluku pri práci, identifikovať ohrozené skupiny, poukázať na trendy a na nové okruhy záujmu. Tieto aktivity sú súčasťou väčšieho projektu zameraného na skorú identifikáciu nových trendov a rizík pri práci, čo by napomohlo lepšiemu použitiu finančných prostriedkov a umožnilo včasné a účinnejšie zásahy.

Zvyšuje sa podiel zamestnancov pracujúcich v odvetví služieb. Z tohto dôvodu správa obsahuje informácie nielen pre odvetvia, o ktorých je známe, že sú v nich pracovníci vystavení veľkému hluku, ako je to napríklad v stavebníctve, výrobe alebo poľnohospodárstve, ale aj pre aktivity, kde pracujú prevažne ženy, napríklad v školstve alebo v telefónnych ústrediach.

Vystavenie hluku

Hladina hluku v mnohých odvetviach, ako sú napríklad poľnohospodárstvo, stavebníctvo, strojárstvo, odvetvie výroby potravín a nápojov, spracovanie dreva, zlievarne alebo služby späté s poskytovaním zábavy, pravidelne prekračuje hraničné hodnoty.

Vysokým hladinám hluku sú najviac vystavení remeselníci, kvalifikovaní zamestnanci, poľnohospodárski robotníci a ozbrojené sily. Vo vybraných odvetviach môžu byť veľkému hluku v značnej miere vystavené aj ženy. Percentuálny počet žien, ktoré hlásili, že

sú vystavené hluku, je omnoho vyšší v nových členských štátoch ako v EÚ-15. Napríklad v Českej republike v textilnej výrobe tvoria ženy 75 % zamestnancov vystavených hluku, po nich nasleduje 50 % v potravinárskej výrobe.

Poľnohospodárstvo a baníctvo patria v nových členských štátoch k odvetviam s najvyšším percentuálnym podielom zamestnancov, ktorí sú vystavení hluku; po nich nasleduje výroba. Podiel zamestnancov vystavených hluku v týchto odvetviach je vyšší ako v EÚ-15.

Ukazuje sa, že veľkému hluku je vystavených stále viac mladých zamestnancov. Podľa prieskumov Európskej nadácie zamestnanci v učňovskej príprave alebo v iných systémoch odbornej prípravy hlásili viac problémov so sluchom v roku 2000 ako v roku 1995. Preto je potrebné venovať osobitú pozornosť odbornej príprave mladých ľudí a viac sa zamerať na ich zdravotné problémy.

Vplyv na zdravie

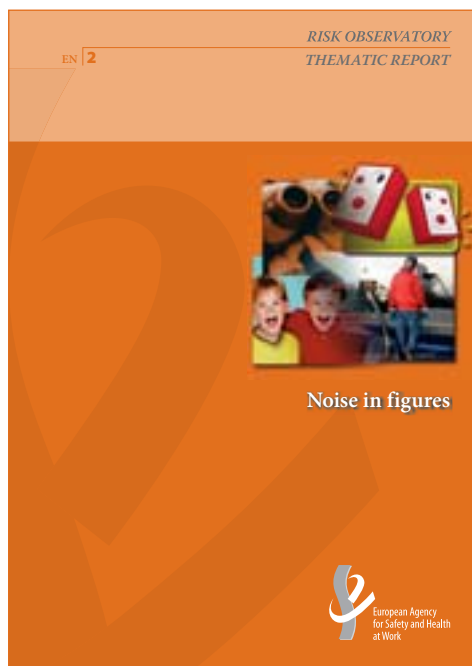
■ Strata sluchu

Strata sluchu vyvolaná hlukom je stále jednou z najbežnejších chorôb z povolania, ktoré sa uznávajú. Náklady spôsobené stratou sluchu predstavujú okolo 10 % z celkových nákladov spôsobených chorobami z povolania od roku 1999 do 2001 (!). Môže sa stať, že niektoré prípady nie sú nahlásené a nedostatočne uznané, najmä u zamestnankýň; čísla závisia aj od prahu uplatňovaného pri definícii straty sluchu. Trendy sú v jednotlivých krajinách odlišné a závisia od uznávania choroby. Napríklad v Nemecku je počet uznaných prípadov stabilizovaný a zvyšuje sa, pokiaľ ide o stupeň poškodenia.

Mierne sa zvýšili problémy so sluchom, ktoré nahlasujú jednotlivci. Podľa výsledkov európskych prieskumov (2) 7 % európskych zamestnancov usudzuje, že práca ovplyvňuje ich zdravie, pokiaľ ide o poruchy sluchu. Zamestnanci, ktorí hlásia časté vystavenie hluku, hlásia aj viac problémov so sluchom.

■ Tinnitus

Stratu sluchu vyvolanú hlukom často sprevádza tinnitus alebo hučanie v ušiach. Údaje o tinnite sú zriedkavé. Podľa výskumu z roku 2003, ktorý sa uskutočnil v Spojenom kráľovstve, sa odhaduje, že 153 000 mužov a 26 000 žien vo veku od 35 do 64 rokov malo závažné problémy so sluchom, ktoré možno pripísať hluku pri práci. Okolo 266 000 mužov a 84 000 žien trpí trvalým tinnitom. Ďalšie monitorovanie by pomohlo zistiť rozsah problému v rámci celej Európy.

(1) „Costs and funding of occupational diseases in Europe“ (Náklady a financovanie chorôb z povolania v Európe), Eurogip-08-E, august 2004. <http://www.eurogip.fr/pdf/Eurogip-08E-cost.pdf>

(2) Európsky prieskum pracovných podmienok (European Survey of Working Conditions (ESWC)).

■ Akustický šok

Akustický šok je termín, ktorý sa používa na opísanie fyziologických a psychologických symptómov, ktoré sa prejavujú u jednotlivca, ak začuje v telefónnom slúchadle náhly, nečakaný a hlasný zvuk. Najviac sú ohrození telefonickí operátori v telefónnych ústredniach. Problém sa môže zhoršiť, ak sú telefónne ústredne také hlučné, že operátori musia zvýšiť hlasitosť oveľa viac, ako by bolo potrebné na tichšom mieste. Na akustický šok, ktorý sa stáva predmetom záujmu, upozornili aj odborné prieskumy agentúry, týkajúce sa nových fyzických ohrození.

■ Kombinované vplyvy

Strata alebo zhoršenie sluchu môžu byť zapríčinené chemikáliami. K známym ototoxickým látkam patria rozpúšťadlá, kovy, lieky a asfyxianty. Medzi zamestnania s častým vystavením hluku a nebezpečným látkam alebo vibráciám patrí tlačiarstvo, maliarske práce, lodné staviteľstvo, stavebníctvo, výroba, výroba chemikálií, spracovanie ropy, kožiarske výrobky a nábytku, poľnohospodárstvo a baníctvo. Aj v zlievarňach sa môže vyskytovať kombinácia hluku, vibrácií a tepla, ktorým sú pracovníci vystavení. Mnohé z týchto odvetví prevažujú viac v nových členských štátoch ako v EÚ-15.

■ Hluk a úrazy

Hluk nepoškodzuje len sluch zamestnanca, môže byť aj príčinou úrazov, pretože bráni komunikácii. Zamestnanci používajúci prostriedky na ochranu sluchu nemôžu počuť verbálne pokyny a akustické varovania. Niektoré projekty začali pracovať na metóde stanovenia zrozumiteľnosti reči a vnímania akustických signálov pri nosení prostriedkov na ochranu sluchu. V tejto správe sa uvádzajú aj ďalšie riziká úrazov u zamestnancov s poškodením sluchu.

Pedagogickí zamestnanci v niekoľkých členských štátoch takisto uviedli hluk ako problém a na mieru práceneschopnosti učiteľov majú značný vplyv aj poruchy hlasu.

Podľa smerníc WHO je odporúčaná hladina hluku v školských triedach 35 dB(A). V skutočnosti hladina hluku v školách môže dosahovať až 60 – 80 dB(A) v bežných triedach a v školských dielňach a športových areáloch môže dokonca prekračovať hraničné hodnoty. Meraním v triedach sa zistilo, že sú tam také akustické podmienky, že nerozumieť ani polovici hovoreného prejavu.

Význam hlasu ako pracovného nástroja narastá aj s rozvojom technológie aktivovanej hlasom a nárastom počtu telefónnych ústrední, kde sú vysoké požiadavky na používanie hlasu.

■ Iný vplyv na zdravie

Existujú dôkazy, že stredná hladina hluku má negatívny vplyv na zdravie, vrátane hlasových problémov, stresu, kardiovaskulárnych chorôb a neurologických ťažkostí. Aj nižšia hladina hluku, ako je hluk, ktorý poškodzuje sluch, môže mať negatívny vplyv na zdravie, ak chronicky ovplyvňuje spánok a oddych, ak ruší komunikáciu a zrozumiteľnosť reči, alebo ak ovplyvňuje duševnú prácu, ktorá si vyžaduje vysoký stupeň pozornosti a sústrednosti.

Prevenca

Treba vyvinúť viac úsilia na zníženie hluku na pracoviskách. V štúdiách o opatreniach na reguláciu hluku na pracoviskách sa zistil celý rad rôznych metód a niektoré účinné programy na ochranu sluchu. Menšie spoločnosti používali veľmi obmedzené postupy na reguláciu a spoliehali sa zväčša na osobné ochranné prostriedky.

Na účinné zníženie emisných hladín pri zdroji sú potrebné aj ďalšie zlepšenia. V povolaniach s vysokými hladinami hluku na pracovisku sa obvykle používa celý rad procesov a strojných zariadení. V tejto správe sú uvedené niektoré expozičné profily pre hlučné odvetvia, ako sú napríklad poľnohospodárstvo, stavebníctvo a odvetvie výroby potravín a nápojov.

Pri sústredení je potrebné zachovať nízke hladiny hluku. Značné zníženie je možné dosiahnuť akustickými opatreniami. Zložitosť práce a administratívne úlohy narastajú v profesiách, ako sú zdravotníctvo a pedagogická činnosť, ale aj v priemyselnej výrobe. Z tohto dôvodu sú zahrnuté v tejto správe niektoré odporúčania pre hladiny hluku v úradoch, školách a zdravotníctve.

Potreby výskumu

Cielené výskumy vo vybraných povolaniach (zdravotníctvo, hotely a reštaurácie, doprava, telefónne ústredne) by pomohli zistiť problémy, ktoré je potrebné riešiť prevenciou.

Sú potrebné aj ďalšie údaje na posúdenie:

- vystavenie strednej hladine hluku;
- kombinovaných vplyvov hluku a vibrácií, hluku a chemikálií;
- vplyvu hluku na tehotné zamestnankyne.

Výskum by mal tiež podporovať snahy o prevenciu, pokiaľ ide o sluchovo postihnutých zamestnancov a interferencie s varovaniami a signálmi.

Ďalšie informácie

Kompletné výsledky z observatória rizík sú k dispozícii na: <http://riskobservatory.osha.europa.eu>

Údaje o vystavení hluku a strate sluchu vrátane údajov z jednotlivých štátov sú k dispozícii na:

<http://riskobservatory.osha.europa.eu/noiseexposure/> a <http://riskobservatory.osha.europa.eu/hearingloss/>

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34-94) 479 43 60, fax (34-94) 479 43 83

E-mail: information@osha.europa.eu

